רבא אמר כדרבי יונה דאמר רבי יונה א] (א) א אתיא [1]שם שם מה להלן לא ענש אלא א"כ הזהיר אף כאן לא ענש אלא אם כן הזהיר אשכחן מוקטרי פנים שהעלן לחוץ ב] מוקטרי חוץ שהעלן לחוץ מנין אמר רב כהנא אמר קרא [2]ואליהם תאמר ב על הסמוכין ג] תאמר מתקיף לה רבא ד] מי כתיב ועליהם ואליהם כתיב ה] אלא כדתנא דבי ר' ישמעאל ואליהם תאמר לערב פרשיות ר' ו] יוחנן אמר אתיא הבאה הבאה מה להלן מוקטרי ז] חוץ אף כאן מוקטרי חוץ מתקיף לה רב ביבי ח] הא דתנן ג שלשים ושש כריתות בתורה תלתין ושב הויין דאיכא המעלה והמעלה קשיא והדתנן ט] (ד) ב הזורק מקצת דמים בחוץ חייב מנלן נפקא ליה מדתניא (ה) [3]דם יחשב י] ג לרבות הזורק דברי רבי ישמעאל ר"ע אומר [2]או זבח לרבות את הזורק ורבי ישמעאל האי או זבח מאי עביד ליה לחלק ור' עקיבא לחלק מנא ליה נפקא ליה [4]מלא יביאנו ורבי ישמעאל ההוא מיבעי ליה (ו) ד על השלם הוא חייב ואינו חייב על החסר ורבי עקיבא נפקא ליה [4]מלעשות אותו ור' ישמעאל חד למוקטרי פנים שחסרו והעלו יא] בחוץ וחד למוקטרי חוץ שחסרו והעלו בחוץ והא תניא רבי ישמעאל אומר יכול מוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ יב] חייב ה ת"ל לעשות אותו על השלם חייב ואינו חייב על החסר ורבי עקיבא יג] מוקטרי פנים שחסרו והעלו בחוץ חייב ורבי עקיבא האי דם יחשב מאי עביד ליה ו לרבות שחיטת העוף ורבי ישמעאל נפקא ליה [5]מאו אשר ישחט ורבי עקיבא אמר לך ההוא מיבעי ליה על השוחט הוא חייב ז ולא על המולק ור' ישמעאל נפקא ליה [6]מזה הדבר דתניא (ז) אשר ישחט אין לי אלא שוחט בהמה שחט עוף מנ"ל ת"ל או אשר ישחט יכול יד] אף המולק ודין הוא מה שחיטה דאין דרך הכשירה בפנים חייב מליקה שדרך הכשירה בפנים אינו דין שהוא חייב ת"ל [6]זה הדבר ורבי עקיבא אמר לך ההוא מיבעי ליה (ח) לגזירה שוה והא דתנן (ט) ח הקומץ והמקבל דמים בחוץ פטור מנלן ומהיכא תיתי דחייב תיתי משחיטה (י) מה לשחיטה ט שכן נפסלת טו] שלא לאוכלין בפסח תיתי מזריקה מה לזריקה שכן זר חייב עליה מיתה

ה"ג דאמר רבי יונה אמר קרא שם תעלה עולותיך ושם תעשה. איתקש שאר עשיות להעלאה מה העלאה לא ענש אלא אם כן הזהיר אף שחיטה לא ענש אלא א"כ הזהיר: אשכחן מוקטרי בפנים טז] שהעלן בחוץ. שחוטי פנים שהיו עומדים להקטירן בפנים והעלו יז] בחוץ חייב כדכתיב בהעלאה (ויקרא יז) ואל פתח אהל מועד לא יביאנו בראויין להביאן לפנים ולהעלותן הכתוב מדבר: מוקטרי חוץ. שחוטי חוץ שעומדין ליקטר בחוץ ולא בפנים: ואליהם תאמר. זהו תחילת פרשת העלאה וסמוכה לפרשת שחוטי חוץ על הראשונים יח] דמשתעי בשחוטי חוץ יט] שאמר שאם העלו בחוץ חייב ועליהם קרינן: ואליהם כתיב. לשון קושיא הוא: ה"ג אלא כדתנא דבי ר' ישמעאל ואליהם תאמר לערב פרשיות. וי"ו מוסיף על ענין ראשון ומערב הפרשיות לומר שאף שחוטי חוץ שהעלן בחוץ חייב: ל"ו כריתות בתורה. וקחשיב התם המעלה בחוץ (ב) והוינן בה מניינא למה לי ואמר רבי יוחנן שאם עשאן כולן בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת הא תרתי נינהו לחיובא המעלה איברי פנים והמעלה איברי חוץ דכיון דגמרת להו בהיקשא או בגזירה שוה הוה ליה כל חד וחד גוף עבירה וחייב על כל אחת ואחת אפילו בהעלם אחד וניתני שלשים ושבע כ] והא ליכא לשנויי שם העלאה קתני כי היכי דקא חשיב המחלל את השבת כא] והעובד עבודת כוכבים בחדא ואע"ג דטובא חיובי איכא דהכי כב] שנינו בכריתות (ג) ואקשינן עלה (א) שבת ועבודת כוכבים כג] [ומשני] תנא חילוקין שלהן במקומן דתנן במסכת שבת (דף עג.) אבות מלאכות ארבעים חסר אחת ולעבודת כוכבים תנינא בסנהדרין (דף ס:) אחד העובד ואחד הזובח ואחד המקטר ואחד המנסך אבל כד] הכא לא תנא בהדיא המעלה איברי פנים והמעלה איברי חוץ ואף על גב דאיכא למשמע מפלוגתא דרבי יוסי הגלילי ורבנן בהדיא מיהא לא תנייהי בתרתי: והא דתנן. לקמן במתניתין (דף קי.) הזורק [מקצת] דמים בחוץ שלא נתן ארבע מתנות אלא מתנה אחת חייב דהויא זריקה בפנים דכוותיה דתנן (לעיל דף לו:) כל הניתנין על מזבח החיצון שנתנן במתנה אחת כיפר: מנלן. דאיחייב אזריקת דם בחוץ הא שחיטה והעלאה הוא דכתיבן: דם יחשב דם שפך לרבות את הזורק. והאי קראי כה] בשחוטי חוץ כתיבי: או זבח. כתיב גבי העלאה או לרבות את הזורק: לחלק. דלא תימא עד דמסיק עולה ושלמים: לא יביאנו. משמע חד: ואינו חייב על החסר. לקמן [קח:] פליגי בה איכא למאן דאמר על אבר חסר ואיכא למאן דאמר על בהמה חסירה עד שיעלה כל הבהמה ואיכא למאן דאמר על הקטרה חסירה כגון פחות מכזית: אותו. שלם משמע: חד למוקטרי פנים כו'. דאי כתב חד הוה אמינא הני מילי מוקטרי חוץ אבל מוקטרי פנים מיחייב דהא מהדרינן פוקעין (ג) דחסרו אלמא הקטרה היא: והא תניא. בניחותא: ור"ע סבר מוקטרי פנים. שחוטי פנים שחסרו כגון פקעו מעל האור והעלן בחוץ חייב דהא מהדרינן פוקעין: ור' ישמעאל נפקא ליה מאו אשר ישחט. אע"ג דאיצטריך מחוץ למחנה כדלקמן [ע"ב] אפילו הכי אשר ישחט יתירא הוא דמצי למיכתב אל כו] מחוץ למחנה אייתר ליה אשר ישחט לרבות שחיטת העוף: ההוא מיבעיא ליה כז] השוחט העוף חייב ואינו חייב על המולק. והילכך איצטריכו תרוייהו דאי כתיב אשר ישחט לרבות שחיטת העוף הוה אמינא כל שכן מליקה שהיא דרך הכשירו בפנים להכי כתיב דם שפך כח] לרבות את העוף והדר כתיב אשר ישחט למעוטי מולק: אין לי אלא שוחט בהמה. כדכתיב [ויקרא יז] אשר ישחט שור או כשב: ומה שחיטה שאין. זה דרך הכשירו של עוף בפנים חייב עליה בחוץ מליקה לא כ"ש: ת"ל זה הדבר. אשר לוה וגו' וסמיך ליה אשר ישחט שחיטה ולא מליקה: לגזירה שוה. מפורשת ביש נוחלין (ב"ב דף קכ:) ובנדרים בפרק כט] בתרא (דף עח.): הקומץ. מנחה בחוץ ולא הקטיר פטור: מנא ליה. דפטור: ופרכינן מהי תיתי לחיובא. דאיצטריך קרא למיפטריה: מה לשחיטה שכן פוסלת בפסח ששחטו שלא לאוכלין. כגון לחולה וזקן שאין יכול לאכול כזית כדכתיב (שמות יב) איש לפי אכלו תכוסו תאמר בקומץ מנחה דלא שייך ל] פסול שלא לאוכליו וקבלה נמי אפילו בפסח לא מיפסלא כדאמרן בפרק תמיד נשחט (פסחים דף סא.) רבי אומר לשון סורסי הוא זה כאדם שאומר לא] כוס לי טלה זה דבשחיטה לחודה הוא דפסלה מחשבת אוכלין: תיתי מזריקה. דלא פסלה שלא לשם אוכלין בפסח ומחייב עלה בחוץ וה"ה לקמילה וקבלה: שכן זר חייב עליה מיתה. מה שאין כן בקמילה וקבלה דבעינן עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה כדאמרינן פרק בראשונה בסדר יומא (דף כד.) והני תרוייהו יש אחריהן עבודה:

תיתי

ה"ג לב] **דאמר** רבי יונה. בפ"ק דכריתות (דף ג.) מהיקשא יליף: **הני** תלתין ושב הויין דאיכא המעלה והמעלה. דכיון דגמרת להו בהיקשא או בגזירה שוה הוה ליה כל חד וחד גוף עבירה וחייב על כל אחת ואחת אפי' בהעלאה לג] אחת והשוחט ומעלה נמי דקתני התם בתרתי לא ידעינן בהו תרתי לאוי אלא בגזירה שוה פי' בקונטרס והא ליכא לשנויי שם העלאה קתני כי היכי דקא חשיב המחלל את השבת בחדא ואע"ג דטובא חיובי איכא דהכי שנינן לה בכריתות (דף ג:) דאקשינן עליה שבת ועבודת כוכבים תנא חלוקים שלהן במקומן דתנן במס' שבת (דף עג.) אבות מלאכות מ' חסר אחת ולעבודת כוכבים תנינן בסנהדרין (דף ס:) אחד העובד ואחד הזובח ואחד המקטר ואחד המנסך אבל הני לא תנא הכא בהדיא המעלה איברי פנים והמעלה איברי חוץ ואע"ג דאיכא למשמע מפלוגתא דרבי יוסי הגלילי ורבנן בהדיא מיהא לא תנהי בתרתי עכ"ל וקלת תימה גבי עבודת כוכבים היכי קאמר התם בפ' קמא דכריתות (ג.) דקתני יתהון אבינכיהון לד] פירוש במקומן הא ליכא למשמע ממתני' דד' מיתות אלא חיוב חטאת אהנך עבודות אבל חילוק חטאות לא שמעינן מינה: **דאיכא** המעלה והמעלה קשיא. לה] קשה מהא דלא משני היא דכריתות (ג"ז שם) כרבי יוסי הגלילי דפטר מוקטרי חוץ: **מאי** עביד ליה לחלק. ° תימה (מ) דהך סוגיא דלא כרבא אלא כאביי דפ' השואל (ב"מ דף צה:) דסבר לה כרבי יאשיה דפ' ד' מיתות (סנהדרין דף סו:) דבעי קרא לחלק גבי אביו ואמו: חד למוקטרי פנים שחסרו וחד למוקטרי חוץ שחסרו. הכא לא שייך למילף מואליהם תאמר או הבאה הבאה משום דבפנים טעמא דמהדרין פוקעין וחשיבה הקטרה ולא שייך למילף למוקטרי לו] חוץ:

מסורת הש"ס

א) ירוש' כלאים פ"ח ה"א, שבת פ"ז ה"ב, סנהדרין פ"ז ה"ה, ב) [לקמן קיט:], ג) כריתות ב., ד) לקמן קי., ה) סנהדרין לד: ע"ש, ו) [לקמן קח: קט:] כעי"ז חולין סט., ז) ת"כ אחרי פרש' ו ה"ד, ח) [נדרים עח. ב"ב קכ:], ט) לקמן קיב:, י) [לעיל ד.], כ) כריתות ב:, ל) שם ג:, מ) עי' ל"ק.

◆

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ל"ו כריתות וכו' ושבת וע"ז תנא. נ"ב זהו תירוץ של רש"י: (ב) שם ד"ה חד למוקטרי וכו' פוקעין שנפקעו מעל מזבח דחסרו:

◆

שינויי נוסחאות

א] נ"א דאמר ר' יונה שם תעלה שם תעשה מקיש עשייה לעלייה מה עלייה ענש והזהיר אף עשייה ענש והזהיר (כי"צ). ועי' רש"י. ועי' לקמן אות לב: ב] נ"ל בחוץ. וכן בסמוך (ש"מ, כתה"י): ג] נ"ל הראשונים. ותיבת הסמוכין נמחק (ש"מ, כתה"י). וכ"ה ברש"י ותיבות על הראשונים הוא תחלת דיבור (דק"ס): ד] נ"ל רבה (כתה"י וש"מ). בכי"ל כלפנינו: ה] נ"א נוסף ואליהם קרינן (כי"צ וש"מ): ו] בילקוט רמז תקפ"ב פרשת אחרי מות השמיט מתיבת ר' יוחנן עד מה להלן ושם הגי' מה להלן בשחוטי חוץ אף כאן בשחוטי חוץ. ועי' רש"ק ול"ק (גליון). ובדק"ס כ' שבילקוט נשמט בשגגה: ז] בכתה"י בשחוטי. וכן בסמוך: ח] בכתה"י וש"מ רב ביבי בר אביי: ט] בכתה"י והא דתנן: י] נ"א יחשב לאיש ההוא דם שפך לרבות (כי"מ, פרי"ד, וכ"ה בסנהדרין). ועי' רש"י ד"ה דם וד"ה ההוא מיבעיא ובע"ב ד"ה שחט. ועי' גם במוסף רש"י דעיקר הדרשא הוא מדם שפך, וכ"פ רש"י בחומש ויקרא יז ד. וכ"כ ח"נ, רש"ש, יד דוד והגר"ז ואלף ע"ש: יא] נ"ל והעלן וכן להלן בכל הענין (ש"מ, כתה"י): יב] יהא חייב כצ"ל (ש"מ, כתה"י): יג] ור"ע סבר מוקטרי כצ"ל (ש"מ, כתה"י). בב"ש מגיה בכל הסוגיא מקוטרי: יד] יכול שאני מרבה אף כצ"ל (ש"מ, כתה"י): טו] נ"ל פוסלת (ש"מ). וכ"ה הב"ח לעיל ד' ע"א: טז] נ"ל פנים (*ש"מ): יז] נ"ל והעלן (*ש"מ): יח] ראה אות ג': יט] תאמר שאם העלן בחוץ חייב כצ"ל והס"ד ומה"ד ואליהם כתיב ואליהם קרינן לשון כו' (כתה"י ושמכ"י). וראה אות ה: כ] בב"ש וכי"ב נוסף כאן דהא השוחט והמעלה דקתני התם בתרתי לא ידעינן בהו תרי לאוי אלא בג"ש. וע' תוד"ה הני: כא] השבת בחדא והעובד כצ"ל (*ש"מ): כב] בכי"י דהכי אקשינן לה בכריתות ומשנינן עלה שבת תנא חילוקין (כי"י): כג] בש"מ ל"ג תיבות ועבודת כוכבים ומשני. וראה בחי' שטמ"ק כריתות ג' ע"ב בד"ה שבת ועבודת כוכבים: כד] אבל הני לא תנא הכא בהדיא כצ"ל (*ש"מ, וכ"ה בתוס'): כה] והאי קרא בפרשת שחוטי חוץ כתיב (כתה"י, וכע"ז בד"ו וש"מ): כו] או מחוץ כצ"ל (*ש"מ, רש"ש): כז] על השוחט חייב כו' כצ"ל (*ש"מ): כח] בצ"ק הגיה דצ"ל דם יחשב. אבל עי' מ"ש לעיל אות י: כט] נ"ל בפ' נערה (הגרי"ב): ל] שייך ביה פסול (כתה"י וש"מ): לא] שאומר לחבירו כוס (כתה"י וש"מ): לב] נ"א ה"ג דאמר ר' יונה אמר קרא שם תעלה ושם תעשה איתקש שאר עשיות להעלאה כך גריס בקונטרס וי"ס שכתוב בהן אתיא שם שם, וליתא דבהדיא מוכח בפ"ק דכריתות דמהיקשא יליף (ב"ש, כי"ב, ח"נ): לג] נ"א בהעלם אחד (ד"ו). וכ"כ הגרי"ב בשם ס"י: לד] בד"ו בכוניהון. וכעי"ז הביא הגרי"ב בכריתות בשם הערוך: לה] תימה דלא משני כו' כצ"ל [ותיבות קשה מהא נמחק] (ב"ש וח"נ וכעי"ז בש"מ): לו] נ"ל ממוקטרי (ח"נ וע"ש):

עין משפט נר מצוה

ה א מיי' פרק יח מהלכות מעה"ק הלכה ד:
ו ב מיי' שם הלכה יג:
ג מיי' פי"ט שם הלכה ג:
ז ד מיי' שם הלכה יא:
ח ה מיי' שם הלכה ט:
ט ו ז מיי' פי"ח שם הלכה יח:
י ח מיי' פי"ט שם הלכה ו:
יא ט מיי' פ"ב מהלכות קרבן פסח הלכה ג:

◆

תורה אור השלם

1. כִּי אִם בַּמָּקוֹם אֲשֶׁר יִבְחַר יְהוָה בְּאַחַד שְׁבָטֶיךָ שָׁם תַּעֲלֶה עֹלֹתֶיךָ וְשָׁם תַּעֲשֶׂה כֹּל אֲשֶׁר אָנֹכִי מְצַוֶּךָּ: דברים יב, יד
2. וַאֲלֵהֶם תֹּאמַר אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל וּמִן הַגֵּר אֲשֶׁר יָגוּר בְּתוֹכָם אֲשֶׁר יַעֲלֶה עֹלָה אוֹ זָבַח: ויקרא יז, ח
3. וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא הֱבִיאוֹ לְהַקְרִיב קָרְבָּן לַיהוָה לִפְנֵי מִשְׁכַּן יְהוָה דָּם יֵחָשֵׁב לָאִישׁ הַהוּא דָּם שָׁפָךְ וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מִקֶּרֶב עַמּוֹ: ויקרא יז, ד
4. וְאֶל פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד לֹא יְבִיאֶנּוּ לַעֲשׂוֹת אֹתוֹ לַיהוָה וְנִכְרַת הָאִישׁ הַהוּא מֵעַמָּיו: ויקרא יז, ט
5. אִישׁ אִישׁ מִבֵּית יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר יִשְׁחַט שׁוֹר אוֹ כֶשֶׂב אוֹ עֵז בַּמַּחֲנֶה אוֹ אֲשֶׁר יִשְׁחַט מִחוּץ לַמַּחֲנֶה: ויקרא יז, ג
6. דַּבֵּר אֶל אַהֲרֹן וְאֶל בָּנָיו וְאֶל כָּל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵיהֶם זֶה הַדָּבָר אֲשֶׁר צִוָּה יְהוָה לֵאמֹר: ויקרא יז, ב

◆

גליון הש"ס

[תוס' ד"ה מאי וכו' תימה דהך סוגיא וכו'. עי' בב"ק דף נד ע"א בתוס' ד"ה או מבעי וכו']:

◆

מוסף רש"י

הזורק מקצת דמים. כגון מתנה אחת, ואפילו מחטאות הפנימיות שכל מתנותיהן מעכבות: חייב. לרבנן דלא בעו כולו מתיר, ורבי אלעזר נמי מודה בה כדאמרינן לקמן (לקמן קי.) דם יחשב לרבות הזורק. דם קדשים בחוץ שהוא בכרת, ומתרבי מדם שפך ובפרשת שחוטי חוץ כתיב (סנהדרין לד:) לרבות שחיטת העוף. על השחיטה בחוץ חייב כרת דאפילו השוחט עוף קדשים בחוץ כדנפקא לן בתורת כהנים ובזבחים מאו אשר ישחט, ואינו חייב על המליקה של עוף בחוץ דזה משמע כענין שמפורש בפרשה זו חייב ולא כי ימלוק (ב"ב קכ: ברשב"ם): שלא לאוכלין בפסח. שאם שחטו שלא לאוכלין, כגון לחולה ולזקן שאין יכולין לאכול כזית, פסול ואפילו הן בעליו, דכתיב איש לפי אכלו, אכילה בכזית, ושאר עבודות לא פסלי שלא לאוכלין, דכתיב תכוסו ותניא (פסחים סא.) רבי אומר לשון סורסי הוא זה כאדם האומר לחבירו כוס לי טלה זה, והכי אמרינן בפסחים (עח:) דאין מחשבת אוכלין בזריקה (לעיל ד.) שכן זר חייב עליה מיתה. [שהיא] עבודה תמה. עבודה שהיא גומרת ומתממת את הדבר, ולא שיש אחריה עבודה כגון שחיטה וקבלה והולכה שיש אחריה זריקה, אבל זריקה עבודה אחרונה שבדם, וכן הקטרה בקומץ מנחה ובאברים ופדרים, וכן ניסוך היין בכל השנה וכן המים בחג (יומא כד.):

◆

שיטה מקובצת

אתיא הבאה הבאה. פי' דכתיב בשחוטי חוץ לא הביאו וכתיב בהעלאה לא יביאנו מה להלן בשחוטי חוץ אף כאן בשחוטי חוץ (ב"ש).